

Nr 191.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avstyckat eller avsöndrat områdes befriande från ansvar för in-teckning i stamfastighet m. m.*

Lagen av 1929 om begränsning eller avlösning av avstyckat områdes ansvar för in-teckning i stamfastigheter gav liksom sina föregångare mycket litet, måhända knappast något. Efterforskningar lära givit vid handen, att man ej kunnat erfara, huruvida eller i vad mån lagen fått någon praktisk tillämpning. Propositionen tiger försiktigtvis om en sådan nödvändig upplysning.

Lagen gällde för det första endast in-teckningar, som voro gällande i mer än en fastighet. Vidare äventyrade köparen av det avstyckade området att få erlægga två köpeskillingar, den ena till säljaren, som väl särdeles ofta åtminstone sålde för att få något kontant i handen, och den andra till in-teckningshavarna. Slutligen lades besvär och omkostnader för den ganska invecklade proceduren ytterligare på de svagaste skuldrorna.

Nu föreslås en ny ganska mödosam komplex formel för att bereda författningen någon större betydelse i verklighetens värld. Om det lyckas blir också en gissningsgåta. I det väsentliga är den gamla författningens ofruktbarhet bestående även i det nya förslaget.

När riksdagen först gick in för denna sak, talade den, såsom jag vill minnas, om att expropriationsbestämmelser borde på något sätt tillämpas på själva försäljningen, så att köpeskillingen, i den mån som så påfordrades, avsattes åt in-teckningshavarna i alla förekommande fall och att därmed också den avstyckade fastigheten blir fri från in-teckningsansvar. Detta grepp på saken har, så vitt jag erinrar mig, icke gjorts till föremål för någon undersökning.

Emellertid har lagrådet tagit fasta på ett yttrande av överlantmätaren i Kopparbergs län, vilken framhåller, att tvekan kan råda om icke genom bibehållande av förslagets nuvarande lydelse syftet med lagen skulle i betydlig grad förfelas. Institutet avstyckning för sammanläggning har, säges det, tillkommit bland annat för att inom Norrland, Dalarna och Värmland bidra till att inägojord, som tillhör trävarubolagen men för dem snarast är en tunga, avstyckes från bolagens skogsmark och sammanlägges med närliggande jordbruksfastigheter, som förut hava nödig husbehovsskog. En dylik socialt och nationalekonomiskt önskvärd jorddelning skulle kunna betydligt underlättas, om förevarande lag kunde komma till tillämpning å sådana avstyckningar. Ändring i sådant syfte föreslås sålunda av lagrådet, och regeringen har i sitt förslag tillmötesgått dess önsknin-gar.

Det måste däremot framhållas, att norrlandslagstiftningen och efterföljande jordkommissioner utdömt just en sådan jorddelning såsom i regel icke socialt och nationalekonomiskt önskvärd. Man har utgått ifrån, att de bestående brukningsdelarna eller hemmanens jordbrukskärnor bära för jordbruksfolkets uppehälle såvitt möjligt bibehållas såsom självständiga brukningsdelar. I den mån brukningsdelarna behöva utvidgas, skulle det ske från den fastighet, som de tillhörde, och denna fastighet skulle således också förse jordbruken med nödig husbehovsskog. Särskilt i Norrland och Dalarna vinner en sådan grundsats ytterligare stöd därav, att skogen av kronan donerats just för ett sådant ändamål. Att bryta ut från en brukningsdel dess odlade jord för att slå ihop denna »med närliggande jordbruksfastighet, som förut har nödig husbehovsskog» är ett gammalt osocialt strävande från skogsindustrin, som uttryckligen förkastades av de gamla jordberedningarna och sedermera i lagstiftningen.

Det talas även nu för tiden om, att ofullständiga jordbruk bära göras fullständiga för att kunna bättre försörja folket. Detta sker sannerligen icke genom det nyssnämnda förordade förfarandet. Även den jordberedning från mitten av 1920-talet, i vilken riksdagsman Nilsson i Tånga var ordförande, tog också så vitt jag vill minnas uttryckligt avstånd från en dylik politik.

Statsmakten bör i varje fall erkänna vanmakten i sitt ifrågavarande förehavande. Det är ganska förargelseväckande, att partierna, såsom mer än en gång skett och förmodligen fortfarande kommer att ske, vid valrörelser söka förespegla folket att det fått något värdefullt i jordfrågan genom en dylik papperslag, fullproppad med förhinder. Kommer därtill också lagrådets ovannämnda godtagna förslag, har det folk, som på landsbygden söker ökade utkomstmöjligheter, ännu mindre anledning att rosa en sådan lagstiftning.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen med anledning av propositionen nr 3 ville

1) avslå det på lagrådets initiativ införda tillägget till lagförslaget i syfte att med dettas hjälp minska brukningsdelarna på landsbygden och deras anspråk på stöd och utvidgning i den till brukningsdelarna sedan gammalt hörande skogsmarken;

2) i samband med godtagande av lagförslaget i övrigt i skrivelse till Kungl. Maj:t erinra om dess sannolika vanmakt samt begära ett fortsatt övervägande, som kan vara ägnat att i realiteten avkasta något.

Stockholm den 26 januari 1931.

Carl Lindhagen.